

Document A

ויקרא פרק יט

(יז) לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא:
(יח) לא תקם ולא תטר את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני ידוד:

רש"י ויקרא פרק יט

ולא תשא עליו חטא: לא תלבין את פניו ברבים:

Lévitique, chapitre 19, versets 17 & 18

17) *Ne hais pas ton frère en ton cœur : reprends ton prochain, et tu n'assumeras de péché à cause de lui.*

18) *Ne te venge ni ne garde rancune aux enfants de ton peuple, mais aime ton prochain comme toi-même : Je suis l'Eternel.*

Commentaire de Rachi sur « et tu n'assumeras pas de péché à cause de lui »

Ne lui fais pas honte en public.

Document B

במדבר פרק כז

(טו) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה לֵאמֹר:
 (טז) יִפְקֹד יְהוָה אֱלֹהֵי הָרוּחַ לְכָל בֶּשֶׂר אִישׁ עַל הָעֵדָה:
 (יז) אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֹא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וְאֲשֶׁר יְבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה
 עֵדֶת יְהוָה כְּצֵאתָן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רָעָה:
 (יח) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה קַח לְךָ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נּוּן אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ וְסָמַכְתָּ אֶת
 יָדְךָ עָלָיו:
 (יט) וְהֶעֱמַדְתָּ אֹתוֹ לְפָנַי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְלְפָנַי כָּל הָעֵדָה וְצִוִּיתָה אֹתוֹ לְעִינֵיהֶם:

רש"י במדבר פרק כז

למה נאמר, אמר לפניו רבש"ע גלוי וידוע לפניך דעתו של כל אחד ואחד ואינן דומין זה לזה, מנה עליהם מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו:

Marc Chagall, *Moïse reçoit les Tables de la Loi*,
 (Musée de Nice).

Les Nombres, chapitre 27, versets 15 à 21

15) Alors Moïse parla à l'Éternel en ces termes : 16) « que l'Éternel, **le Dieu des esprits** de toute chair, institue un chef sur cette communauté, 17) qui marche sans cesse à leur tête et qui dirige tous leurs mouvements afin que la communauté de l'Éternel ne soit pas comme un troupeau sans berger. » 18) Et l'Éternel dit à Moïse : « Fais approcher Josué fils de Noun de toi, homme animé de mon esprit et impose ta main sur lui. 19) Tu le mettras en présence d'Eléazar le pontife et de toute la communauté et lui donneras ses instructions devant eux. »

Commentaire de Rachi sur « Dieu des esprits »

Pourquoi Dieu a été appelé ainsi ? Moshé a dit devant lui : « Maître du monde ! Tu connais parfaitement les pensées de chacun et leurs particularités. Place un homme qui soit capable de supporter chaque personne selon son esprit.

Document C

דברים פרק טו

(ד) אָפֶס כִּי לֹא יְהִיֶּה בְּךָ אֲבִיוֹן כִּי בָרַךְ יְבָרְכֶךָ יְדוּד בְּאַרְץ אֲשֶׁר יְדוּד אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחְלָה לְרִשְׁתָּהּ:

(ה) רַק אִם שָׁמוּעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְדוּד אֱלֹהֶיךָ לְשָׁמֵר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם:

(ו) כִּי יְדוּד אֱלֹהֶיךָ בָרַכְךָ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר לְךָ וְהַעֲבִיטָה גּוֹיִם רַבִּים וְאֶתָּה לֹא תַעֲבִיט וּמִשְׁלַת בְּגוֹיִם רַבִּים וּבְךָ לֹא יִמְשָׁלוּ:

(ז) כִּי יְהִיֶּה בְּךָ אֲבִיוֹן מֵאֶחָד אַחֶיךָ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יְדוּד אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ לֹא תֹאמַעַן אֶת לִבְבְּךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת יָדְךָ מֵאֶחָד הָאֲבִיוֹן:

רש"י דברים פרק טו

(ד) אפס כי לא יהיה בך אביון - ולהלן הוא אומר (פסוק יא) כי לא יחדל אביון, אלא בזמן שאתם עושים רצונו של מקום, אביונים באחרים ולא בכם, וכשאינן אתם עושים רצונו של מקום אביונים בכם אביון דל מעני, ולשון אביון שהוא תאב לכל דבר:

Deutéronome, chapitre 15, versets 4 à 7

4) **Il ne doit pas avoir d'indigent chez toi** ; car l'Eternel veut te bénir dans ce pays que lui, ton Dieu, te destine comme héritage pour le posséder.

5) Mais c'est quand tu obéiras à la voix de l'Eternel ton Dieu, en observant avec soin toute cette loi que je t'impose en ce jour.

6) Car alors l'Eternel, ton Dieu, te bénira comme il te l'a promis ; et tu pourras prêter à bien des peuples, mais tu n'emprunteras point ; et tu domineras sur bien des peuples, mais on ne dominera pas sur toi.

7) Que s'il y a chez toi un indigent, d'entre tes frères, dans l'une de tes villes, au pays que l'Eternel ton Dieu te destine, tu n'en durciras point ton cœur, ni ne fermeras ta main à ton frère nécessiteux.

Commentaire de Rachi sur le passage « il ne doit pas y avoir d'indigent chez toi »

Pourtant, il est marqué plus loin «Or, il y aura toujours des nécessiteux dans le pays » ?

(Les deux versets parlent de deux types de situation) : quand vous faites la volonté divine, il y a de la pauvreté chez les autres mais pas chez vous. En revanche, si vous n'accomplissez pas la volonté divine, il y aura des nécessiteux. Et le mot nécessiteux veut dire qui désire toute chose.